

تحلیل‌گر مسائل سیاسی مطرح کرد؛ تنش داخلی آمریکا و طولانی شدن مذاکرات

به

گزارش اقتصاد شرق؛ «حمیدرضا آصفی» سخنگوی پیشین وزارت امور خارجه و سفیر سابق ایران در امارات متحده عربی، آلمان و فرانسه در گفت‌وگو با همشهری آنلاین معتقد است اگر برجام هم امضا نشود باید روند دیگری در دستور کار قرار داد تا اقتصاد کشور را بر اساس آن پیش برد. او تحریم‌ها را مختص به چند سال اخیر نمی‌داند و بر این نظر است بیش از ۴۰ سال است که ایران طعم تحریم را چشیده است. پس این بار همین استقامت چندین ساله در برابر تحریم عامل قدرتی است که باعث می‌شود ایران با دست بالا پای میز مذاکره برود.

در ادامه مشروح این گفت‌وگو را می‌خوانید.

به نظر می‌رسد با طولانی شدن مذاکرات وین، مردم درگر همانند قبل در انتظار نتایج آن نیستند و هیجان و تب و تاب‌ی که قبلا در بین مردم دیده می‌شد وجود ندارد. چنین نشانه‌هایی را میتوان مثبت دانست یا خیر و بیانگر ناامیدی مردم از برجام است؟

اگر مردم منتظر برجام نمانده باشند اتفاق خیلی خوبی است. مردم باید به برنامه‌ریزی اقتصادی خود برسند، مستقل از اینکه برجام چه خواهد شد. اگر این اتفاق افتاده که من نمی‌دانم افتاده یا نه، پیشامد مبارکی است. به عقیده من شرایط اجتماعی، سیاسی، اقتصادی ایران نباید شرحی شود و منتظر برجام باشد. قطعا طرفین قضیه، پشت پرده پیام‌هایی می‌دهند و پیام‌هایی می‌گیرند و هنوز از دستور کار خارج نشده، هنوز موضوع برجام در دستور کار است. حالا اینکه به نتیجه برسد چه زمان برسد یا نرسد، آن موضوع دیگری است.

به نظر شما مذاکرات چه مسیری در پیش می‌گیرد؟

اینکه سرانجام مذاکرات چه خواهد شد، آن را زمان تعیین می‌کند. کلیدش دست ایران نیست، دست آمریکا است. چرا که ما آخرین پیشنهادات خود را به آمریکایی‌ها داده‌ایم. آنها یا باید بپذیرند یا رد کنند یا پیشنهاد متقابل بدهند و حتی طرح دیگری را ارائه دهند. آمریکا هنوز این کار را نکرده است یعنی هیچ طرحی از سوی آمریکایی ارائه نشده است. البته بسیاری از هیات‌ها نظیر عمان، قطر، عراق گفتگوهای داشته و بر ضرورت انجام برجام تاکید کرده‌اند اما آنها یک طرف ماجرهستند، طرف دیگر آمریکا است که خود این روزها بر سر موضوع دچار تنش و کشمکش داخلی شده است. ظاهرا موضوع، دعوا و مناظره جدی بین جمهوری خواهان و دموکرات‌ها شده و این کار را برای آمریکا مشکل کرده است. و از هر سوی هم به مذاکرات بنگریم توپ در زمین آمریکا است و آنها باید پاسخ بدهند. آقای بایدن هم نشان داده که اعتماد به نفس لازم را ندارد. در واقع شاید ریسک انتخابات خود را دارد یا ریسک انتخابات میان دوره‌ای را دارد. در این اواخر که بسیار دیده شده در گرفتن تصمیمات چابک عمل نکرده و اینها خود بر ابهامات اضافه می‌کند.

در صورتی که در ایران اینگونه نیست. دولت و شورای عالی امنیت ملی و وزارت امور خارجه در یک راستا و هماهنگ عمل می‌کنند. مذاکرات از سوی دولت و وزارت امور خارجه انجام می‌گیرد که تاکنون نیز خوب پیش رفته است. و هر نتیجه‌ای هم صورت بپذیرد شورای امنیت ملی در جریان قرار خواهد گرفت. شورای امنیت ملی تایید دارد که در ایران دو پارچگی و چند صدایی نداریم.

حال اگر مذاکرات وین سرانجام موفقیت آمیزی نداشت، چه سناریوهایی ممکن است رخ دهد؟

باید به مولفه‌های داخلی توجه کنیم. موضوع فروش نفت را که اکنون وضعیت بدی هم ندارد را در دستور کار قرار دهیم. در روابط خارجی بدانیم که از اروپا کاری ساخته نیست. به تحکیم روابط با شدت بیشتری از گذشته با شرکای خوب خود بپردازیم. ارتباطمان را با همسایگان و همچنین چین و روسیه تقویت کنیم و همچنین اقتصاد را بر مبنای واقعیات جدید (بدون برجام) و با تحریم‌های موجود پیش ببریم. البته برای این کار این شاید نیاز باشد ستاد ویژه‌ای در ریاست جمهوری، ستاد ویژه‌ای هم در مجلس به وجود بیاید تا در شرایط بدون برجام، امور را دنبال کنند. البته نکته مهمی که باید به آن توجه داشت این است که ما از ابتدای انقلاب تحریم بوده‌ایم و مربوط به این یکی، دو سال و ۴ سال و ۵ سال اخیر نیست. بیش از ۴۰ سال است که تحریم‌ها وجود دارد. بنابراین باید روابط خارجی را متمرکزتر، قوی‌تر و اقتصاد را بر پایه تولید بیشتر، صادرات محور و تولید محور قرار دهیم.

در نامه‌ای که نمایندگان مجلس برای رئیس جمهوری نوشته‌اند، خواستار این شده‌اند که «تضمین‌های لازم به شکلی اخذ شود که در صورت ورود آمریکا به برجام، مکانیسم ماشه به بهانه‌های مختلف اعمال نشود» دلیل این ابراز نگرانی‌ها چیست و آیا این مکانیزم می‌تواند در آینده به زیان ما باشد؟

به نظرم این مباحث، از موضوعات و جزئیات مذاکره است. اینکه به این جزئیات در

تربیون‌ها پرداخته شود، نمی‌دانم چقدر مفید است. شاید مفید باشد اما من نمی‌دانم چقدر مفید است. بنابراین موضوعات در دستور کار، موضوع کلیت برجام است. این را باید بگذاریم بر عهده مذاکره‌کنندگان که کار را پیش ببرند و در واقع راجع به فعال شدن مکانیزم ماشه برخی نگرانی‌هایی دارند، اما مکانیزم ماشه نیز موضوع یک شبهه یا یک ماهه نیست، موضوعی طولانی خواهد بود. به هر حال موجب نگرانی برخی از علاقمندان به انقلاب است. این هم بر عهده هیات مذاکره‌کنندگان است که در مذاکره موضوع نگرانی مکانیزم ماشه را به حداقل برساند.

یعنی فعال کردن این مکانیزم می‌تواند نگران‌کننده باشد؟

مکانیزم ماشه تنها مختص آمریکا نیست. انگلیس و فرانسه و حتی چین و روسیه هم می‌توانند فعالش کنند. بنابراین این نیست که از یک کشور بخواهیم مکانیزم ماشه را فعال کند یا نکند اگر آن کشور خبثت داشته باشد، می‌تواند خودش فعال نکند و از کشورهای دیگر بخواهد. این بحث خیلی پیچیده‌ای است که به نظرم موضوع بحث در تربیون‌ها نیست.

برخی نمایندگان مجلس معتقدند در مذاکرات وین، قدرت در دستان ایران است؛ تحلیل شما در این باره چیست؟

اکنون دست بالا با ایران است. چراکه ما در هر حال زندگی‌مان را می‌کنیم. درست است که در سختی و فشار هستیم. اما دلیل همه این فشارها، برجام نیست. نهایت ۳۰ درصد به خاطر تحریم‌ها باشد، اما ۷۰ درصد دیگر به دلیل مسائل دیگر است. حتی اگر برجام هم امضا شود و تحریم‌ها برداشته شود ۳۰ درصد مشکل حل می‌شود، به آن ۷۰ درصد باید رسیدگی کرد. دلایلی نظیر رانت، تعدد قوانین، ساختار غلط، شفاف نبودن، سو مدیریت و مواردی از این دست است که موجب سختی و مشکلات در کشور شده است. این که برخی از دوستان می‌گویند، ما دست بالا را داریم درست می‌گویند. ما در مذاکرات و در منطقه دست بالا را داریم و آن که دستپاچه است طرف آمریکایی است نه جمهوری اسلامی.

بنابراین آمریکایی‌ها باید شرایط منطقی و عقلانی جمهوری اسلامی ایران را قبول کنند.

پس معتقدید که آمریکایی‌ها باید عقب‌نشینی کنند؟

آمریکایی‌ها نباید فکر کنند که با پذیرفتن شرایط ایران عقب‌نشینی کرده‌اند. آمریکا اگر فکر کند این اقدام عقب‌نشینی است کار مشکل می‌شود. به نظر آمریکا باید به این موضوع نگاه دیگری داشته باشد، آنها باید بر این باور باشند که باید حقوق ایران را بدهند. حتی باید به طرف آمریکایی کمک کرد تا برای این اقدام و پذیرفتن شرایط ایران و برجام اسمی مناسب پیدا کند. من تصور می‌کنم بحث پذیرش برجام عقب‌نشینی و جلونشینی نیست. آمریکا باید بر حسب واقعیات به استدلال‌های ایران به صورت منطقی پاسخ دهد و حتما این کار را خواهند کرد اما اکنون مناقشات داخلی کار را برایشان سخت کرده است اما در عالم سیاست همه چیز امکان‌پذیر است و سفید و سیاه نیست. هرچند تنش داخلی آمریکا روی برجام تاثیر هم دارد اما امکان این که برجام به امضا برسد و توافق ایجاد شود هم وجود دارد.